

- самозоб'язання – планування роботи над собою на певний термін (день, місяць, рік);
- «упізнай себе» – вихователь дає неповну характеристику, а вихованець повинен упізнати себе;
- «самохарактеристика» – полягає у тому, що дитина описує себе, аналізує власні особливості та вчинки.

Дуже важливо підтримувати вихованців, адже процес самовиховання, особливо на початку – нелегке випробування. Для цього доречно, наприклад, ознайомити дітей із «Порадником для самовиховання».

Порадник для самовиховання

1. Ти індивідуальність, ти не такий, як усі, ти індивід. Маєш свою думку і дієш за підказкою власного розуму. Запам'ятай, НЕМАЄ НИЧОГО НЕМОЖЛИВОГО!

2. Щоб щось розпочати робити, потрібно поставити перед собою мету. Знай, «Коли ти чогось прагнеш, то і зорі з неба допомагають тобі» (Пауло Коельйо).

3. Свої переживання, думки, мрії записуй у щоденник – це надійний друг і порадник. Папір нікому не розкаже, не глузуватиме з тебе!

4. Не переживай і не хвилюйся. З будь-якої ситуації завжди є вихід, розраховуй лише на свої сили. У своїх невдачах звинувачуй тільки себе!

5. Невдачі загартовують твій характер, додають стимулу працювати краще. «Учитесь, пока другие спят, работайте, пока другие отдыхают, будьте готовы, пока другие расслабляются, мечтайте, пока другие плачутся» (Вильям Вард).

6. У світі багато заздрісників, лінивців і тих, хто буде казати, що тобі щось не вдасться, не вір у це! «Научитесь никому, ничего не рассказывать... Вот тогда у вас все будет хорошо».

7. Роби маленькі кроки до своєї мети, вони краще, ніж бездіяльність. «Есть цель?! Иди к ней! Не получается идти к ней?.. Ползи к ней! Не можешь ползти к ней?.. Ляг и лежи в направлении цели!»

8. Лише тоді, коли вперше відчуєш смак маленьких перемог над собою, зрозумієш, що все можливо, потрібно лише прагнути до своєї мети і докладати зусилля. «Кто поддержал меня, когда я падал, теперь держитесь, мы взлетаем!»

У тебе все вдалося, а інакше не могло бути!

Отже, самовиховуватися потрібно постійно, адже людина з активною життєвою позицією завжди досягає вершин. Головне – не зупинятися на досягнутому. Саме завдяки самовихованню успішні люди стали такими. Тому необхідно постійно наголошувати дітям: усе в їхніх руках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кудрик Л. Самовиховання у школі: стан і перспективи / Л. Кудрик, Ю. Сурмяк // Шкільний світ. – 2011. №39. – С. 6– 15.
2. Синельников В. Самовиховання як діяльність і його психологічні особливості / В. Синельников // Педагогіка і психологія / Вісник АПН України. – 2005. – №3. – С. 34– 41.

Пупа Ю.

Науковий керівник – Сеньовська Н. Л.

НЕСТАНДАРТНІ ТИПИ УРОКІВ В ІННОВАЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ

За своїм змістом, формами і методами освіта не є закостенілим, незмінним, постійним феноменом, адже вона весь час реагує на нові цивілізаційні виклики, суспільні реалії, враховує тенденції та перспективи розвитку людства, безпосередньо стосується національного буття народу.

Поняттям «інновація» позначають «нововведення, нестандартні динамічні зміни в навколишньому світі, які ґрунтуються на творчих здібностях, різноманітних формах мислення, високих можливостях особистості» [1, с. 274]. Інновації самі по собі не виникають, вони є результатом наукових пошуків, передового педагогічного процесу окремих вчителів та колективів.

Настав час, коли навчання треба перевести на інноваційну основу шляхом перебудови педагогічної психології вчителя і навчальної технології учня, змінивши сам підхід до здобуття знань. Більшість педагогів згодні, що нестандартні форми навчання є на сьогодні найефективнішими. Інноваційний підхід забезпечує позитивну мотивацію здобуття знань з усіх предметів, активну функціонування інтелектуальних та вольових сфер, формує стійкий інтерес до навчання, сприяє розвитку творчої особистості.

Мета статті – дослідити особливості, з'ясувати актуальність нестандартних уроків, як особливої форми навчально-пізнавальної діяльності.

Ще з часів Я. Коменського до сьогодення урок є основною формою організації навчального процесу у школі. В останні роки все більшою мірою в педагогічній практиці використовуються нетипові уроки, які відрізняються структурою та способами їх проведення.

Справді, у практиці навчання почали з'являтися різноманітні турніри, рольові ігри, театральні вистави, багатопланові дискусії. Такі уроки через свою незвичність наприкінці 80-х рр. отримали назву нестандартних або нетрадиційних. Вони відрізняються від звичних уроків поставленою метою, іншою структурою. Проте в першу чергу такі заняття вирізняються своєю актуальністю, адже саме в підлітковому віці спостерігається потреба у створенні власного світогляду, бурхливий розвиток фантазії та уяви, спрямованість на самоствердження в суспільстві. Виходячи з цього потрібно сказати, що найбільш продуктивними у цьому віці є нетрадиційні уроки,

які залучають підлітка до діяльного розв'язання завдань і проблем, ставлять його в позицію причетності до подій та, врешті-решт, направляють його енергію у потрібне русло.

Поруч з цим Н. Є. Мойсеюк висловлюється про необхідність застосування нестандартних уроків так: «На небезпечну тенденцію зниження інтересу учнів до занять, яка появилася у нашій школі ще в середині 70-х років, масова практика відреагувала нестандартними уроками, головною метою яких є пробудження й утримання інтересу школярів до навчальної праці» [2, с. 289]. Автор також дає визначення нестандартному уроку: «Нестандартний урок – це імпровізоване навчальне заняття, що має нетрадиційну структуру. Найпоширенішими типами нетрадиційних уроків є: уроки-конференції, уроки-аукціони, уроки – ділові ігри, уроки-занурення, уроки-змагання, уроки типу КВК, уроки-консультації, театралізовані уроки, уроки творчості та ін.» [2, с.289]. Автор підкреслює, що такого типу уроки подобаються учням більше, ніж буденні навчальні заняття. Вони базуються на основі незвичайного задуму, методиці проведення, організації. Багато педагогів бачать у них прогрес педагогічної думки, правильний крок у демократизації школи. З іншого боку – перетворювати нестандартні уроки у головну форму роботи, недоцільно через відсутність серйозної пізнавальної праці учнів.

У посібнику Н. П. Волкової «Педагогіка» з'являється спроба певної класифікації нестандартних уроків. Автор називає дванадцять типів нестандартних уроків, кожен з яких має свої параметри, за якими окремі уроки відносяться до певного типу. До таких уроків Н. Волкова відносить: 1. Уроки змістовної спрямованості (уроки-семінари, уроки-конференції, уроки-лекції). 2) Уроки на інтегративній основі (уроки-комплекси, уроки-панорами). 3. Уроки між предметні. 4. Уроки-змагання (уроки-КВК, уроки-аукціони, уроки-турніри, та ін.). 5. Уроки суспільного огляду знань (уроки – творчі звіти, уроки-заліки, уроки-експромт-екзамени та, ін.). 6. Уроки комунікативної спрямованості (уроки – усні журнали, уроки-діалоги, уроки-диспути, та ін.) 7. Уроки театралізовані (уроки-спектаклі, уроки-концерти, дидактичний театр). 8. Уроки-подорожування, уроки-дослідження (уроки-пошуки, уроки-розвідники, уроки – експедиційні дослідження, та ін.). 9. Уроки з різновіковим складом учнів. 10. Уроки-ділові, рольові ігри (уроки-суди, уроки – захисти дисертацій, уроки-імітації). 11. Уроки драматизації (драматична гра, драматизація розповіді, тіньові п'єси). 12. Уроки-психотренінги [1, с. 333-335].

Деякі науковці та педагоги окремо виділяють бінарні, віршовані ті інтегровані уроки. Зокрема, останнім часом активно впроваджуються в практику так звані інтегральні (інтегровані) уроки. Так, поєднання в одному уроці відомості інших навчальних предметів, об'єднаних однією темою, сприяє, на думку О. Савченко «інформаційному збагаченню сприймання, мислення і почуттів учнів за рахунок залучення цікавого матеріалу, що дає змогу з різних сторін пізнати якість явище, поняття, досягти цілісності знань» [4, с. 6]

Слід зазначити, що єдиного підходу до класифікації такого роду уроків немає, більше того, вважається, що запровадити одну класифікаційну схему – означало б знищити саму ідею не традиційності.

Отже, проведення нестандартних уроків сприяє творчій активності та ініціативності дітей, стимулює пізнавальну самостійність. Проведення нестандартних уроків робить процес навчання інтенсивнішим, адже створює атмосферу змагання, виховує вміння співпрацювати. Під час цих занять молодші школярі вчаться зіставляти, систематизувати, розвивають мислення та мовлення. Нестандартні уроки руйнують застигли штампи в організації навчально-виховного процесу в школі, сприяють оптимальному розвитку і вихованню учнів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Волкова Н. П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. С К.: Видавничий центр «Академія», 2001. – 576 с.
2. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 3-є видання, доповнене, 2001 р. – 608 с.
3. Савченко О. Я. Дидактичні особливості інтегрованих уроків Початкова школа. – 1992. – № 1. – С. 2 – 9.

Савчук Ю.

Науковий керівник – Сеньовська Н. Л.

ГРА ЯК ДИДАКТИЧНА ТЕХНОЛОГІЯ

*Людська культура виникає і розгортається в грі, як гра
Й. Хейзіне*

Сучасні зміни в орієнтації освіти на розвиток особистого потенціалу учня спричинили перехід школи на технологічний етап розвитку. Проблема на сьогодні полягає в тому, щоб учитель мав можливість вибрати правильний механізм реалізації змісту освіти. Тому окремі форми і методи навчання повинні поступитися цілісним педагогічним технологіям. Серед сучасних педагогічних технологій дослідники (А. С. Нісімчук, І. О. Смолюк, О. Т. Шпак, О. С. Падалко, В. І. Євдокимов, І. Ф. Прокопенко) виокремлюють такі: технологія модульного навчання, технологія розвиваючого навчання, особистісно орієнтована технологія, інформаційні технології, технологія дистанційного навчання, ігрова технологія, диференційована технологія навчання та ін. Коли йдеться про ефективне навчання школярів молодших та середніх класів, чи не найефективнішими виявляються ігрові технології навчання.

Мета статті – охарактеризувати гру як дидактичну технологію.

Як відомо, гра поряд з працею й навчанням – один з головних видів діяльності людини. О. Газман стверджує, що вона «відрізняється від будь-якої іншої діяльності тим, що у грі учні беруть участь за власним